

AHİR ZAMANDA OLACAK HALLER*

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!

Allah'ın selâmı, rahmeti üzerinize olsun. *Râmûzü'l-Ehâdîs* kitabımızın bir cildinden, kur'a ile çekilmiş bir sayfasından üç tane hadis-i şerif size okuyorum.

a.Mü'minin Kendini Gizlemesi

Birincisi Câbir RA'dan, İbn-i Sinnî (Rh.A) tarafından kitabına kaydedilmiş. Bu hadis-i şerifte Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:¹

يَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ، يَسْتَخْفِي الْمُؤْمِنُ فِيهِمْ،
كَمَا يَسْتَخْفِي الْمُنَافِقُ فِيكُمْ الْيَوْمَ

(ابن السنن عن جابر)

RE. 504/1 (*Ye'tî ale'n-nâsi zemânün, yestahfi'l-mü'minü fîhim, kemâ yestahfi'l-münâfikü fîkümü'l-yevm.*) *Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.*

Bu sayfadaki bu hadis-i şerifler hep aynı şekilde başlıyor. Elifbe sırasıyla olduğu için, hep aynı ibareyle başlıyor bu sayfanın hadis-i şerifleri. İstikbalde olacak şeyleri, beyan buyuruyor

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

¹ Taberânî, *Müsnedü's-Şâmiyyîn*, c.I, s.148, no:238; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.V, s.441, no:8679; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

İbn-i Münde, *el-Fevâid*, c.I, s.28, no:10; Übey RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XI, s.260, no:31111; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXIII, s.462, no:26434.

Peygamber Efendimiz:

(*Ye'tî ale'n-nâsi zemânün*) “İnsanların üzerine bir zaman gelecek ki, gelir ki...” Yâni “İstikbâlde şöyle olacak...” demek. Sanki insanlar duruyor da, zaman üstlerine geliyormuş gibi, ifade öyle...

“İnsanların üzerine öyle bir zaman gelir ki, (*yestahfi'l-mü'minü fîhim*) o zaman insanların içinde mü'min kendisini saklamaya çalışır, gizlenir; (*kemâ yestahfi'l-münâfiku fîkümü'l-yevm*) şu gün, şu anda, bu asr-ı saadette sizin aranızda münafığın kendisini gizlemeye çalıştığı gibi, saklandığı gibi... O zaman da mü'min saklanmaya çalışır, kendisini gizler.” buyuruyor Peygamber SAS Efendimiz.

Bu neden olacak?.. Ahir zamanda, yâni dünyanın sonu geldiği zaman, kıyametin kopması yakın olduğu zaman, toplum bozulacak. Ahlâkî değerler tepe taklak olacak. Ahlâk küçümsenecek, ahlâksızlık yayılacak... İyi insanlar horlanacak, ayaklar altına alınacak, ezilecek. Kötüler hakimiyeti ele geçirecek, başa geçecekler... İyi şeyler aptallık, yanlış ve kötü gibi değerlendirilecek. Kötü şeyler, günahlar vs. de açığözlülük ve iyiymiş gibi değerlendirilecek. Her türlü ahlâksızlık artacak, her şey bozulacak.

O zaman tabii, mü'minin de kıymeti bilinmeyecek. Mü'minin kıymeti bilinmediği için, toplum bozulduğu için, mü'min toplumun içinde garip olarak kalacak.

Bir başka hadis-i şerifte de, Peygamber SAS, tabii bu istikbâlde olacakları, Allah kendisine bildirdiği için yine naklediyor:²

² Müslim, *Sahîh*, c.I, s.350, no:208; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XI, s.485, no:3976; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XI, s.52, no:6190; Ebû Avâne, *Müsned*, c.I, s.95, no:298; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.II, s.307, no:6102; Ebû Hüreyre RA'dan.

Tirmizî, *Sünen*, c.IX, s.219, no:2554; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XVII, s.16, no:11; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.138, no:1052; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.II, s.10; Küseyr ibn-i Abdullah el-Müzenî Rh.A babasından, o da dedesinden.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.73, no:16736; İbn-i Esîr, *Üsdü'l-Gâbe*, c.I, s.699; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.307; Abdurrahman ibn-i Senne el-Eşcaî RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.398, no:3784; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VI, s.164, no:5867; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.250, no:3056; Taberânî, *Mu'cemü's-Sağîr*, c.I, s.183, no:290; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.139, no:1055; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.29; Sehl ibn-i Sa'd RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V, s.149, no:4915; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.30, no:2185; Abdurrahman ibn-i Avf RA'dan.

İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXIII, s.369; Enes ibn-i Mâlik, Ebû Ümâme, Ebü'd-Derdâ ve Vâsile RA'dan.

Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.248, no:5898; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.138, no:1054; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Tahavî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.II, s.191, no:588; Enes ibn-i Mâlik RA'dan. Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XI, s.70, no:11074; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VII, s.205, no:7283; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.417, no:1198, 1201; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VII, s.545, no:12190, 12193, 12194; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.282, no:887; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.VII, s.209, no:6147 ve c.XI, s.101, no:10343.

بَدَأَ الْإِسْلَامَ غَرِيبًا، وَسَيَعُودُ غَرِيبًا، فَطُوبَى

لِلْغُرَبَاءِ

(طب . طس . عد . عن سهل بن سعد)

(*Bedee'l-islâmü garîben, ve seyeûdu garîben*)
“İslâmiyet garip olarak başlamıştır ve yine o başlayışı gibi garipliğe dönecektir. (*Fetûbâ li'l-gurabâ*) Ne mutlu o gariplere!” buyurmuş.

Garip ne demek?.. Biliyorsunuz, kendi vatanından, ehlinden, akrabasından uzakta diyâr-ı gurbette olan kimse demek. Müslümanın garip olması ne demek?.. Yâni, kendisinin ehli, ahabî, arkadaşı, kendisini anlayan, seven insanlar kalmadığı için toplumda; diyâr-ı gurbetteki bir yolcu, yabancı gibi, o şehrin içinde az ve sevilmeyen, tanınmayan bir insan durumunda kalacak.

Onun için, toplum bozulunca, kötü insanlar hâkim olunca, bu sefer mü'min saklanacak. İmanını izhar ettiği zaman çeşitli sıkıntılara uğradığı için, veya izhar edemediği için, veya başka sebeplerden dolayı... Neye benzetiyor Peygamber SAS Efendimiz?.. Asr-ı saadette münafıkların, yâni içi inanmayan insanların mü'minlerden korktukları için mü'min gibi davranmalarına benzetiyor, teşbih buyuruyor. Yâni münafık içinden inanmıyor, dışından mü'minmiş gibi davranıyor, Allah'ın ahkâmına tam ihlâsla teslim olmuyor.

Tabii münafıklığın iki mertebesi var:

1. İmanda münafıklık... İmanda münafık, kâfirlerin en azılılarından daha tehlikelidir. Kâfir çünkü, hiç olmazsa âşikâredir, biliniyor, tedbir alınır. Münâfık insanların içindedir. Bilinemediğinden zararı daha çok olabilir.

Bunlar hakkında buyruluyor ki Kur'an-ı Kerim'de:

إِنَّ الْمُنَافِقِينَ فِي الدَّرَكِ الْأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ

(النساء: ١٤٥)

(Inne'l-münâfikîne fi'd-derki'l-esfeli mine'n-nâr) “Münâfıklar cehennemın en aşağı derekesinde, yâni tabakasındadır.” (Nisâ: 145) buyruluyor. Demek ki cehennemlik olacaklar ve hem de en aşağısında, en çok azab olunan yerinde kalacaklar.

2. Bir de, amelde münafıklık vardır. Yâni mü'mindir, iyi niyetlidir de bu tip insan. Ama arada, mü'mine yakışmayan amelleri yapıyor. Günahları işleyiveriyor. Sonra pişman oluyor vs. filân... İhlâslı bir mü'min gibi davranamıyor.

Sahabe-i kiram, zaman zaman kendilerinin hallerine bakıp, kusurlarını gözlerinde büyütüp de, Peygamber SAS Efendimiz'e gelip kendilerinden şikâyet ederlerdi:

“—Yâ Rasûlallah! Ben münafık mı oldum, galiba münafık durumuna düştüm?” diye dertlerini açarlardı.

“–Niye?..” diye sorduğunda Peygamber Efendimiz, durumlarını anlatırlardı:

“–Senin yanında olduğumuz zaman, ne güzel duygular içinde oluyoruz. Böyle manevî hazlar, zevkler, feyizler, bereketler içinde... Eve gittiğimiz zaman çoluğumuzla, çocuğumuzla düşüyoruz, kalkıyoruz, derken dünyaya dalıyoruz.” filân diye, kendi hallerini devam ettirememekten dolayı kendilerini münafık sanıyorlardı.

Sonra, tabii bazı hatalı hareket ettikleri zaman, gerçek mü'mine yakışmadığı için kendilerini kınıyorlardı, kendi kendilerini levm ediyordu. Bu çeşit hatalı durumlara, amelde münafıklık deniliyor. Bu tip insanlar hatalarından döndüğü zaman, kusurları gördükleri, iyi hâle büründükleri zaman; Cenâb-ı Hak Gaffâru'z-zünûb'dur, Settârü'l-uyûb'dur, günahları bağışlar, ayıpları kusurları setreder, örter, göstermez, bildirmez, saklar.

Cenâb-ı Hak onu cennete sokabilir yine. Yâni mü'mindir çünkü, hatalıdır.

O devirde münafık, aslında inanmamış, Peygamber Efendimiz'e kızıyor, ashabına kızıyor. Bu kızgınlığını ortaya vursa, toplum içinde vaziyeti fena olacak; saklıyor. Ona benzetiyor, onun durumuna benzetiyor.

Demekki, ahirzamanda da toplum öyle bozulacak ki, mü'min hâlini izhar ettiği zaman çeşitli hücumlara maruz kalacak. İşte Çeçenistan, işte Rusya, işte Kosova, işte Kıbrıs'ın Rum kesimi... Yâni şöyle düşünün: Oralarda bir zaman

Devlet-i Aliyye-yi Osmâniye'nin teb'ası olarak rahat, huzur içinde yaşarken dindaşlarımız, kardeşlerimiz, Boşnak, veya Arnavut, veya Pomak, veya başka... Sonra Bulgarlar geldiler, dinini değiştirmesini, ismini değiştirmesini istediler kişilerden. Karşı koyanları öldürdüler.

Rusya'da ihtilâl olduğu zaman Türkistan'ı ve sâireyi istilâ ettikleri zaman, çok korkunç zulümler yaptılar. Fergana Vadisi diye bir vadi var şimdiki Özbekistan'da, hafızlar diyarıymış. Hocalar yetişen, çok ihlâslı insanların olduğu yermiş. Ruslar oralara girdikleri zaman, korkunç katliamlar yapmışlar. Rus istilâsının şiddetli olduğu zamanlarda da, tabii dindarlıklarını yapamadılar, saklamak zorunda kaldılar.

İspanya'da yedi asır müslüman yaşadı, Endülüs... Ondan sonra siyasî çekişmelerden, kıta Katoliklerin, hristiyanların eline geçince, çok büyük katliamlar yaptılar. Oradaki müslümanlar da, çok zor durumlara düştüler.

Allah hürriyetimizi, istiklâlimizi kaybettirmesin... Çünkü hürriyet ve istiklâl olmayınca, onunla beraber İslâm'ı yapabilme imkânları da kayboluyor ve mü'minler çok zor durumlara düşüyorlar.

Allah, alnı açık, göğsünü gere gere mü'min olduğunu söyleyerek, inancını gereğini her yerde, her zaman çekinmeden, tatlı tatlı duyarak, Cenâb-ı Hakk'a güzel kulluk ederek, tam bir serbestlik içinde, müslümanlığı yaşamayı bize nasib eylesin...

b.Şeytanın Evlâtlara Ortak Olması

İkinci hadis-i şerif bu sayfadan, yine aynı kelimelerle başlıyor; Ebû Hüreyre RA'dan rivayet olunmuş. Ebu'ş-Şeyh kitabında kaydetmiş ki, Peygamber SAS Efendimiz şöyle buyuruyor:³

يَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ، يُشَارِكُهُمُ الشَّيَاطِينُ فِي
أَوْلَادِهِمْ. قِيلَ: أَوْكَائِنُ ذَلِكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ:
نَعَمْ. قَالُوا: وَكَيْفَ نَعْرِفُ أَوْلَادَنَا مِنْ أَوْلَادِهِمْ؟
قَالَ: بِقِلَّةِ الْحَيَاءِ، وَقِلَّةِ الرَّحْمَةِ

(أبو الشيخ عن أبي هريرة)

RE. 504/4 (Ye'tî ale'n-nâsi zemânün, yüşârikühümü'ş-şeyâtînü fî evlâdihim. Kile: Eve kâinün zâlike yâ rasûla'llâh? Kâle: Neam. Kâlû: Ve keyfe na'rifü evlâdenâ min evlâdihim? Kâle: Bi-killeti'l- hayâi, ve killeti'r-rahmeh.) Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

Buyuruyor ki Peygamber Efendimiz:

(Ye'tî ale'n-nâsi zemânün) “İnsanların üzerine bir zaman gelir ki, ileride, ahir zamanda öyle bir devir gelecek ki, (yüşârikühümü'ş-şeyâtînü fî evlâdihim) evlatlarında şeytanlar insanlarla ortaklaşacaklar. İnsanların evlâtlarının bazıları şeytan evlâdı olacak.”

³ Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.239, no:5795.

Biliyorsunuz, meselâ sofrâ kuruldu. Sofrada yemeğe başladı bir kimse, besmele çekmeden yedi. O zaman yemek yemesi besmelesiz olduğu için, şeytan da onun tabağından yiyor. Su içti besmelesiz; onunla beraber su içiyor. Yâni yemesine, içmesine ortak oluyor.

Yemeğine ortak olduğu gibi, evlâtlarına da ortak olabiliyor. Başka hadis-i şeriflerden de biliyoruz. Bir zaman gelecek ki, şeytanlar insanların evlâtlarına ortak olacaklar. Yâni, anne babası ile ortak olacak.

Bunu söyleyince, dinleyenler hayret ettiler. (*Kîle: Eve kâinün zâlike yâ rasûla'llâh?*) Denildi ki: “Bu olacak mı yâ Rasûlallah?..” (*Kâle: Neam.*) “Evet, olacak.” buyurdu Peygamber Efendimiz

(*Kâlû*) O zaman sordular: (*Ve keyfe na'rifü evlâdenâ min evlâ- dihim?*) “O zamanki müslümanlar olarak bizler, böyle bir durum olmuşsa, kendi evlâtlarımızı şeytanların evlatlarından nasıl ayıracağız?.. Ortada çocuk var ama, ‘Benden mi oldu, şeytandan mı oldu bu evlât?’ diye bahis konusu olunca, şeytanın evlâdını, oğlunu, kızını kendi evlâdımızdan nasıl ayırt edebiliriz?.. Alâmeti nedir?” diye sormuşlar.

(*Kâle*) Buyurmuş ki Peygamber Efendimiz: (*Bi-kılleti'l-hayâi ve kılleti'r-rahmeti*) “Utanmasının azlığından ve merhametinin, acımasızlığının azlığından...”

Demek ki, şeytanın çocukları hayâsız oluyor; utanması, arlanması yok, ar damarı çatlamış oluyor ve merhametsiz oluyor, acıması olmuyor. Kırıyor, döküyor, vuruyor, öldürüyor, bağırtıyor, can yakıyor, can alıyor, işkence ediyor... Arsız, yüzsüz, edepsiz, hiç bir şeyden utanması yok... “Yüzü Fransız köselesi gibi” derler, yâni yüzü kızarmıyor. “O hayasızlığından ve merhametsizliğinden, şeytanın çocuğu olduğu anlaşılır.” buyuruyor.

Nasıl olması lâzım, bu durumla düşmemek için ne yapmak lâzım?.. Bir kere düğünün dînî bir düğün olması lâzım! Dînî olmayan bir düğün, şeytanın katılacağı bir düğün; dînî esasları çiğneyerek, günahlara dalarak, haramları yiyerek, içerek yapılan bir düğün, tabii böyle bir şeye sebep olur.

Ondan sonra, namaz niyaz olmazsa, abdest olmazsa, besmele olmazsa, bu gibi durumlar olur. Ne yapmamız lâzım gelir?.. Her işimizi, yememizi, içmemizi, düğünümüzü, derneğimizi, gerdeğimizi, her işimizi besmele ile, Allah'ın adını anarak, Allah'ın rızasını düşünerek, dindarâne duygularla, hâlis duygularla, temiz duygularla, dualarla yapmamız lâzım ki, işimizde hayır olsun, bereket olsun...

Hani, Avrupalılar meselâ, gemi yapıyorlar, denize indirecekleri zaman geminin burnunda şampanya şişesini kırıyorlar. Ne düşünürler, niçin yaparlar? Kendilerinin örfleri, adetleri... Kendi dinlerinde bile zâten içki haram değil; kutsal şarap filân diyorlar, şaraplı ekmek yiyorlar. Yâni halleri öyle...

Biz, bir gemiyi denize indirdiğimiz zaman; bir hayırlı açılış, bir fabrika ve sâire olduğu zaman, “*Bi’smi’llâhi allâhu ekber*” diyerek kurban kesiyoruz. Etini fakirlere dağıtıyoruz, fukaranın dualarını alıyoruz. Hayırlı bir şey yaparak başlıyoruz.

Kur’an-ı Kerimler okuyoruz, hatimlerle başlıyoruz bazı işlere... Dükkânımızı açarken besmele ile açıyoruz. Levha asıyorlar hattâ, bir çok dükkânlarda görüyorum, hoşuma gidiyor:

*Her sabah besmeleyle açılır dükkânımız,
Falanca zât-ı muhterem pîrimiz, üstâdımız!*

Her esnafın, her meslekten insanın bir piri varmış. O pirinin adını yazarak dükkânına asıyor. Yâni, besmeleyle açıyorlar. “*Bi’smi’llâhi’r-rahmâni’r-rahîm*” diyerek, “Yâ Rabbi, hayırlı rızık ver bize!” diyerek açıyorlar. İşlerini böyle ibadetle, tâatle yapıyorlar. Yola çıkacağı zaman iki rekât sefer namazı kılıyor; dua ile, namazla, abdestli çıkıyor. Abdest alıp yapıyor, yaptığı hayırlı bir işi... Gusül abdesti alıyor cumada, bayramda; hayırlı bir iş yapacağı zaman temiz olayım diye...

O zaman, hayırla başlayan, Allah adıyla başlayan, Allah’ın rızası düşünülerek yapılan şey hayırlı oluyor. Bunu biz örfümüzden, tarihimizden, edebiyatımızdan biliyoruz. Süleyman Çelebi ne kadar güzel halka öğretmiş, yaymış *Mevlid*’iyle:

*Allah adı olsa bir işin önü, Hergiz ebter olmaya
ânın sonu!*

“Bir işin önü, başlangıcı Allah adı olursa, yâni ‘*Bi’smi’llâhi’r-rahmâni’r-rahîm*’ diye başlanırsa; asla o işin sonu ebter olmaz, güdük olmaz, kesik olmaz, bozuk olmaz, çürük olmaz; iyi olur.” diye güzelce şiir halinde ifade etmiş.

Her işimizi besmeleyle yaparız. Arabamıza besmeleyle bineriz, arabanın anahtarını besmeleyle çeviririz. Her işimizi besmeleyle yaparız, o zaman hayır olur. Yemeği besmeleyle yersin, yediğin hayreder, faydasını görürsün.

Düğünü besmeleyle, gerdeği besmeleyle yapan, hayrını görür. Evlatları hayırlı olur, annesine babasına iyi bakar, hizmet eder, ihtiyarlığında rahat ettirir. Çalışkan olur, hayatta başarılı olur, anasını babasını sevindirir, yüzünü güldürür, iftihar ettirir. Vatanına milletine faydalı olur.

Onun için, aman her yaptığınız işi Allah’ı düşünerek, Allah’ın rızasını düşünerek, Allah’ın adıyla, Allah nâmına yapın!.. Hani diyorlar ya, kapıyı çalıyor meselâ:

“—Kanun nâmına kapıyı aç!” diyor.

Nâm, ad demek. Kanunu ifa etmek için geldim demek istiyor yâni. Biz de mü’minler olarak, her yaptığımız işi Allah adına, Allah adıyla, Allah’ın rızasını kazanmak maksadıyla yapalım!..

c.Niyetlerin Bozulması

Bu sayfadan üçüncü hadis-i şerif. Hazret-i Ali RA’dan, Ebû Abdurrahman es-Sülemî kaydetmiş.

Hazret-i Ali Efendimiz tarif edilmeyecek kadar, güneş gibi aşikâr bir mübarek büyüğümüz, başımızın tâcı. EbûAbdurrahman es-Sülemî, çok büyük bir alim ve sôfî. Onun kitabına yazdığına göre, Hazret-i Ali'den rivayet edildiğine göre Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:⁴

يَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ، هَمُّهُمْ بَطُونُهُمْ، وَشَرَفُهُمْ
مَتَاعُهُمْ، وَقِبْلَتُهُمْ نِسَاؤُهُمْ، وَدِينُهُمْ دَرَاهِمُهُمْ وَ
دَنَانِيرُهُمْ؛ أَوْلَيْكَ شَرَّ الْخَلْقِ، لَا خَلْقَ لَهُمْ عِنْدَ اللَّهِ

(السلمى عن على)

RE. 504/7 (Ye'tî ale'n-nâsü zemânün, hemmühüm butûnühüm, ve şerefühüm metâuhüm, ve kıbletühüm nisâuhüm, ve dînühüm derâ-himühüm ve denânîruhüm; ülâike şerrü'l-halkı, lâ halâka lehüm inda'llâh.)

Kıyamete yakın zamanı anlatan bir hadis-i şerif. Neler olacağını şöyle buyuruyor Peygamber SAS Efendimiz:

(Ye'tî ale'n-nâsü zemânün) “İnsanların başına, üzerine bir zaman gelir ki, ileride gelecek ki; o zamanda, (hemmühüm) insanların tasası, gayreti, (bütûnühüm) karınları olacak.” Yâni akılları, fikirleri karınlarının ihtiyaçlarını gidermekle ilgili olacak demek. Tasaları karınları...

⁴ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.V, s.444, no:8688; Hz. Ali RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XI, s.285, no:31186; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.2272, no:3270; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXIII, s.458, no:26420.

Karından maksat iki şey olabilir: Bir mide olur. Yâni akılları, fikirleri, “Ne yiyeceğim, ne içeceğim?” diye, yemek içmek... Bir de cinsel konular kastedilmiş olabilir. Yâni, cinsî duyguları esir almış, cinsel manyak gibi; yâni akılları, fikirleri o... Tabii kötü bir durum.

Çünkü insanın hemminin, gayretinin, tasasının, fikrinin, düşüncesinin, amacının yüksek şeyler olması lâzım!.. Böyle basit, süflî, âdî şeyler olmaması lâzım!.. Amaçlarının yüksek olması lâzım, himmetinin âlî olması lâzım!.. Aksine insanlar kötüleştiği için, o devrin insanları kötü olduğundan bu kötülüğü yapıyor. Böyle olacak durumları... Akılları, fikirleri belden aşağısı, karınları...

(*Ve şerefühüm metâuhüm*) “Adamların şeref telakkîsi, anlayışları da malları, mülkleri olacak.” Yanında ne kadar metaı varsa; yâni emtia, mal mülk cinsinden varlığı varsa... Yâni parası kadar şerefi oluyor. Çok parası olan, çok şerefli; parası olmayan şerefsiz...

Halbuki İslâm'da böyle değil: Takvâsı olan şerefli, takvâsı olmayan şerefsiz... Dindarlığı, hâlis duyguları olan Allah indinde kıymetli; günahları, hataları olan, ne kadar zengin olursa, ne kadar makamı yüksek olursa olsun, ne kadar böyle dış maddî imkânları çok olursa olsun, kıymetsiz İslâm'a göre.

Ama artık her şey maddîleşmiş olduğundan o devirde adamların şeref anlayışları da değiştiğinden, insanın malı mülkü şeref ölçüsü

oluyor; insan zenginliğine göre itibar görüyor. Halbuki zengin olmadığı halde, namuslu olduğundan; çok kazanamadığı halde, çok iyi, melek gibi, altın gibi, som altın gibi, elmas gibi, pırlanta gibi insanlar olabilir. Ama düşünmüyorlar. Çünkü, her şey maddiyata sarmış, her şeyi maddeyle ölçüyorlar.

(*Ve kıbletühû nisâühüm*) “Kıbleleri de karıları olacak.” Yâni Kâbe’ye dönmüyorlar, karılarına yönelmişler. Yâni, karılarına tapıyorlar, akılları fikirleri onlar olmuş oluyor. Bu da dindarlığın bozulması demektir. Amaçların sapması demektir. İnsanların süflîleşmesi demektir.

(*Ve dînühüm*) “Dindarlıkları da, dinleri de, (*derâhimühüm ve denânîruhüm*) dirhemleri ve dinarları, yâni gümüş ve altın paraları olacak.” Dinleri imanları para olmuş oluyor o devirde.

Bu durum olunca, yâni maddecilik, şehvetperestlik, mideperestlik, her şeyi maddî, materyalist ölçülerle görmek, ölçmek... Bu durum olunca, insanlar artık her şeyi unutmuşlar. Faziletleri, mânevî değerleri, yüksek erdemleri unutmuşlar. O zaman artık çok kötü bir durum olmuş oluyor. İnsanların bu zihniyette olanları çok kötü olmuş oluyor. Onlar için buyuruyor ki Peygamber Efendimiz:

(*Ülâike şerrü'l-halk*) “Bunlar halkın en kötüleridir.” *Halk*, dar manasıyla insanlar demek; geniş manasıyla Allah’ın yarattığı bütün varlıklar demek. Bütün varlıkların en kötülerini. Çünkü taşın toprağın, otun yaprağın,

ağacın hiç olmazsa suçu, günahı yoktur. Allah ne için yaratmışsa, o işte bulunuyorlar, devam ediyorlar. Bir insana kızdık mı, “Odun!” deriz ama, odunun bir kabahati yok... Ama adam çok kötü vasıflara düşmüşse, sahip olmuşsa, çok fena durumlara düşmüşse; o zaman tabii odundan, kütükten de daha fena...

Bazan bir hayvan ismi söylüyoruz kızdığımız adama; o hayvan mâsum, onun bir suçu günahı yok, nihayet bir hayvan, yaratılışı öyle... Ama insan, kötü sıfatlarla, kötü işlerle ondan da daha aşağılara düşüyor.

(Şerrü'l-halk) “Halkın, yâni mahlûkatın en kötüleridir bunlar... (*Lâ halâka lehüm inda'llâh*) Onların Allah yanında hiç bir nasibleri yoktur.” Yâni hayır, mükâfât, ecir, sevap gibi bir şey almaları mümkün değildir.

Nasıl olmamız lâzım?.. Himmetimizin âlî olması lâzım! Aklımızın fikrimizin, dünya ve ahiretimizin Allah'ın rızasına göre olmasına yönelmesi lâzım!.. Hem dünyamız Allah'ın istediği gibi tertemiz olsun; hem de ahiretimiz azabdan uzak, tam saadet olsun diye, himmetimizin o tarafa sarf edilmesi lâzım!.. Yâni insanlığın selâmeti, iyiliği için; ahirette de Allah'ın rızasına erip, cennetle cemâliyle müşerref olmak için gayret etmeli, insan ona tasa çekmeli, onun için uğraşmalı!..

İnsanın şerefi ilmiyle, irfanıyla, faziletiyle olmalı!.. Bir insan fakir olabilir. Yunus Emre hakkında anlatılanları doğru kabul edelim;

oduncu olabilir, fakir bir köylü olabilir... Ama Yunus Emre gibi olunca, en şerefli insan oluyor. İnsan mânevî değerleriyle, gönül zenginliğiyle, iman kuvvetiyle, kalbinin altın gibi olmasıyla kıymetli olur. Ama parası olmayabilir, kulübede oturuyor oturabilir, dağda bir mağarada yaşıyor olabilir. İşin doğrusu, asıl şerefin takvâda olması lâzım!..

(*Ve kıbletühüm nisâühüm*) Evet, çok tabii, İslâm da teşvik ediyor; elbette insan ailesini sever, sevmeli!.. Sevmeye de sevap veriyor Allah-u Teâlâ Hazretleri ama, insanın kıblesi Kâbe olmalı, din olmalı; maddî, geçici, fâni bir şey olmamalı!..

Evet, insan annesini sever, kızını sever, hanımını sever, çoluk çocuğunu sever... İyi arkadaşlarını sever... Ama bu sevgilerin hiçbirisi, tek başına hayatın amacı olamaz. Çünkü onlar fâni... Hayatın asıl amacı, insanın asıl yöneleceği yüksek şeyler olması lâzım! Allah indinde geçerli şeyler olması lâzım!.. Yönünün, kıblesinin ulvî şeyler olması lâzım!

Dininin, imanının para olması, insanın iyice materyalist olması demek... Para oldu mu babasını bile satar, vatanını satar, vatanın sırlarını satar. Tabii, çok kötü bir şey... Nasıl olması lâzım?.. Dünyaları verseler, bazı faziletlerden, bazı güzelliklerden vazgeçmemesi lâzım; onları vermemesi lâzım!

Meselâ, ne diyor Mehmet Akif:

Verme dünyaları alsan da bu cennet vatanı!

Ne kadar güzel!.. Dünyaları alsan bile, dünya kadar rüşvet verseler; Amerika'dan rüşvet gelse, Rusya'dan rüşvet gelse, Avrupa-dan rüşvet gelse, bir karış toprağı verilmez!

Onun için ölür, canını verir ama, vatanını vermez. İşte bu, şerefli insanların, hakîkî mü'min insanların amaçlarının çok yüksek olmasından... Maddeye tenezzül etmez, maddeyi teper, elinin tersiyle iter:

“—Ben böyle yakışıksız teklifleri kabul edemem! Ben böyle maddiyat için, çok değer verdiğim mübarek, mukaddes şeyleri satamam!” diye söyleyecek sağlamlıkta olması lâzım!..

Öyle olmazsa, dünyada çok zengin devletler var, parayla herkesi alırlar; herkese her şeyi yaptırırlar. İyi ki para ile satın alınamayacak insanlar var... Halen de ülkemizde var, başka ülkelerde var. Allah onları hakim eylesin, işlerin başına onları getirsin... Sarsılmayan, sapasağlam, dürüst, dosdoğru insan olmak lâzım! “Öyle olmayan insanlar mahlûkatın en kötüleridir. Allah onlara hiç bir mükâfât vermeyecek. Allah indinde hiç bir nasibleri yoktur.” buyruluyor.

Allah-u Teâlâ Hazretleri bizi, milletimizi, çoluk çocuğumuzu, nesillerimizi dinimizden, güzel ahlâkımızdan, sağlam imanımızdan mahrum

eylemesin... Ümmetimizi korusun... Düşmanların topluca birlikler kurarak, ittifaklar kurarak yaptıkları zulümleri karşılamayı, yenmeyi Allah nasib eylesin...

Mazlum insanların imdadına koşmamızı, onları zulümden kurtarmamızı nasîb eylesin... Esir kardeşlerimizi esaretten, mazlum kardeşlerimizi zulümden, mağdur kardeşlerimizi gadirden kurtar-makta bizlere gayret versin, yardım eylesin; tevfikini refîk eylesin...

Cümleten bizi her yönden mansur ve müeyyed, muzaffer ve gâlip eylesin... Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

12. 01. 2000 - AVUSTRALYA

[Bütün CUMA SOHBETLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

